

Schloss Schönbrunn

Al in de 17e eeuw hadden de Habsburgers op deze plek een lustslot laten bouwen, dat echter in 1683 tijdens het 2e Turkse Beleg van Wenen werd verwoest. Na de overwinning op de Osmanen kreeg de Oostenrijkse barokarchitect Johann Bernhard Fischer von Erlach van keizer Leopold I. de opdracht hier een jachtslot te bouwen. 50 jaar later liet Maria Theresia Schönbrunn door Nicolaus Pacassi verbouwen tot haar officiële zomerresidentie in de rococostijl. Hier bracht zij met haar hofhouding die uit meer dan 1500 personen bestond, de zomermaanden door. De keizerlijke familie heeft ook altijd zelf bijgedragen aan de inrichting van de vertrekken, waardoor de geschiedenis van het paleis tot op heden levendig is gebleven en wij zo een indruk kunnen krijgen van de wooncultuur en het dagelijkse leven van de Habsburgers.

Ook haar opvolgers hebben natuurlijk hun “sporen“ achtergelaten, vooral haar achterachterkleinzoon keizer Frans Jozef I die in Schönbrunn is geboren en na een regeringsperiode van 68 jaar in 1916 hier ook overleed.

Depronkkamers op de bel-etage

Op de 1e verdieping betreedt u rechts de zgn. visgraatkamer. Door het raam ziet u de grote binnenplaats dat bij het kindermuseum hoort, waar onze kleine bezoekers veel kunnen leren over het dagelijkse leven aan het keizerlijke hof en ook sommige dingen zelf kunnen uitproberen. Door de open deur kunt u een blik werpen in het bureau van de vleugeladjudant. De voornaamste taak van een vleugeladjudant was het voorzien van de keizer van militaire informatie. Dit verklaart vermoedelijk de reden waarom hij in de onmiddellijke omgeving van de keizer zijn bureau had.

1e vertrek	Vertrek van de lijfwacht
------------	---------------------------------

In dit vertrek was de lijfwacht van Frans Jozef gevestigd die de toegang tot de vertrekken van de keizer moest bewaken. Rechts ziet u een kachel van keramiek die net zoals alle andere in het paleis werd gestookt (aanvankelijk met hout) vanuit een gang achter de vertrekken om de keizerlijke familie niet te storen en om geen stof en rook te veroorzaken. In de 19e eeuw werd een heteluchtverwarming geïnstalleerd die echter sinds 1992 niet meer wordt gebruikt.

Depronkkamers op de bel-etage

2e vertrek	Biljartzaal
------------	--------------------

Deze zaal diende als wachtkamer voor de audiënties bij Frans Jozef die 2 keer per week plaats vonden. De biljarttafel, destijds aangeschaft door de grootvader van Frans Jozef, keizer Frans II / I, stond er als tijdverdrijf voor de officieren. Aan de wanden hangen drie grote schilderijen; het middelste toont de eerste verlening van de Orde van Maria Theresia in het jaar 1758. Deze orde, in het leven geroepen door Maria Theresia, was de eerste orde van verdienste in het keizerrijk en gold als een van de hoogste onderscheidingen door het Keizerhuis. De schilderijen links en rechts herinneren aan het honderdjarige jubileum van de stichting ervan – Frans Jozef gaf toen een luxueus diner in de Grote Galerij van dit paleis en een receptie in het park.

3e vertrek	Walnotenhouten Kamer
------------	-----------------------------

De kostbare lambrisering van walnotenhout die met zijn versieringen van bladgoud en de consoletafels nog tot de originele rococo-inrichting uit de tijd van Maria Theresia hoort, geeft zijn naam aan dit vertrek. De kroonluchter stamt uit de 19e eeuw. Hier hield Frans Jozef audiëntie. Men kwam naar de keizer, om hem te bedanken voor een onderscheiding, om een verzoek in te dienen, of om zich voor te stellen, nadat men een officiële aanstelling had gekregen. Frans Jozef ontving zo'n 100 personen op een ochtend. Hij was bekend om zijn opmerkelijk geheugen – nooit vergat hij een naam of een gezicht dat hij een keer had gezien. De audiënties die door de keizer met een licht knikken van het hoofd werden beëindigd, duurden normaal slechts enkele minuten.

4e vertrek	Werkkamer van keizer Frans Jozef I
------------	---

Frans Jozef besteeg al op 18-jarige leeftijd de troon van het Keizerrijk Oostenrijk. Zijn dagelijkse werklast was enorm – zijn werkdag begon al vóór 5 uur 's ochtends en hij bracht de hele dag door aan zijn schrijftafel die u rechts ziet staan; hier bestudeerde hij de stukken en liet hij zijn ontbijt en lunch serveren. Zo speelde zich het leven van de “eerste ambtenaar van de staat” grotendeels af aan deze schrijftafel. De keizer vond een kostbare inrichting van zijn privévertrekken niet belangrijk, hij nam genoegen met portretten en foto's van zijn familie en met geschenken van zijn kinderen en kleinkinderen. Eén van de beide grote portretten toont Frans Jozef op 33-jarige leeftijd, het andere zijn vrouw keizerin Elisabeth, die onder haar bijnaam “Sisi” tot een mythe is uitgegroeid.

5e vertrek	Slaapkamer van keizer Frans Jozef I.
------------	---

In deze kamer begon de dag van de keizer, die volgens een strak opgezet tijdschema verliep: hij stond normaliter al om 4 uur op en verrichtte hier met koud water zijn ochtendtoilet, alvorens hij, als strenggelovige katholiek op het bidbankje dat links van het bed staat neerknielde voor het ochtendgebed. Het bed van metaal getuigt op indrukwekkende wijze van de eenvoudige en Spartaanse leefwijze van de keizer. In dit bed stierf Frans Jozef op 86-jarige leeftijd na een regeringstijd van 68 jaar in 1916, gedurende de Eerste Wereldoorlog. Het portret op de schildersezel toont de keizer op zijn sterfbed. Frans Jozef heeft tijdens zijn lange leven vele beproevingen moeten doorstaan: zijn eerste dochter Sophie stierf op 2- jarige leeftijd; zijn broer Maximiliaan werd als keizer van Mexico door revolutionairen gefusilleerd. Dan was er nog de tragische zelfmoord van zijn enige zoon Rudolf en tot slot werd zijn geliefde vrouw Elisabeth vermoord door een Italiaanse anarchist. Bij het verlaten van het vertrek ziet u links na de deur het keizerlijke toilet dat pas in 1899 naar Engels model voor Frans Jozef werd geïnstalleerd.

De volgende drie kleine kamers behoorden tot de vertrekken van keizerin Elisabeth.

In het kabinet (7e vertrek) dat zij als werkkamer benutte, schreef zij haar talrijke brieven, dagboeken en gedichten. Hier bevond zich een wenteltrap die na de val van de monarchie werd verwijderd en die naar de privévertrekken van de keizerin op de begane grond leidde. De toiletkamer (8e vertrek) is gewijd aan de schoonheidszorg van de keizerin. Elisabeth werd beschouwd als één van de mooiste vrouwen van haar tijd en ze was zich er ook van bewust! De zorg om haar uiterlijk en de sportbeoefening om haar slanke figuur te behouden bepaalden de dagindeling van Elisabeth; de verzorging van haar prachtige haar dat tot aan de bodem viel nam elke dag enkele uren in beslag.

Loop a.u.b. door deze kamers naar het 9e vertrek, de gemeenschappelijke slaapkamer van Frans Jozef I en Elisabeth.

9e vertrek	Gemeenschappelijke slaapkamer
------------	--------------------------------------

In 1854 trouwde Frans Jozef met zijn nicht Elisabeth, die toen net 16 jaar oud was. Dit vertrek werd, naar aanleiding van hun huwelijk, als gemeenschappelijke slaapkamer ingericht. Frans Jozef heeft zijn vrouw zijn leven lang verafgood – of deze gevoelens op gelijke wijze werden beantwoord moet helaas worden betwijfeld. Elisabeth keurde van begin af aan de strenge hofetiquette af en ontwikkelde zich in de loop der jaren tot een zelfbewuste vrouw. Zij leidde een eigen, onafhankelijk leven met lange reizen en was nauwelijks in Wenen aan te treffen. In september 1898 werd de keizerin op 61-jarige leeftijd in Genève met een vijl vermoord door de Italiaanse anarchist Luigi Lucheni.

10e vertrek	Salon van keizerin Elisabeth
-------------	-------------------------------------

In de ontvangstsalon van Elisabeth wordt de sfeer bepaald door de witte vergulde lambrisering, de lichte zijden wandbespanning en het prachtige meubilair in de neo-rococo stijl.

11e vertrek	„Marie Antoinette“ Kamer
-------------	---------------------------------

Dit vertrek diende als zaal voor maaltijden in familiekring. De familiédiners volgden de strenge hofetiquette – de tafel was altijd feestelijk versierd, in het midden stonden vergulde opzetstukken versierd met bloemen, fruit en pralines. Bij officiële diners werden Franse gerechten geserveerd; bij familiédiners gaf Frans Jozef de voorkeur aan gerechten uit de Weense keuken, zoals Wiener Schnitzel, rundvleesgoulasch, Tafelspitz (gekookt rundvlees) of de beroemde Kaiserschmarren. Om de gerechten altijd vers en warm te kunnen serveren werden ze vanuit de keukens in verwarmde kisten naar de desbetreffende vertrekken gebracht en in een aangrenzend vertrek met kolen – later op gasréchauds – warm gehouden. De keizer zat in het midden van de tafel, tegenover hem, indien aanwezig, de keizerin. Omdat Elisabeth echter vaak een vastenkuur volgde om haar slanke figuur te behouden, nam zij slechts zelden aan deze gemeenschappelijke maaltijden deel. Familiédiners begonnen meestal om 6 uur ‘s avonds en bestonden uit 3 tot 6 gangen. Het servies op deze tafel die waarheidsgetrouw is gedekt, is in bruikleen van de voormalige “Hoftafel- en Zilverkamer” in de Weense Hofburg, waar ook nu nog een grote verzameling aan schatten van porselein en zilver van de toenmalige keizerlijke huishouding tentoongesteld wordt. Behalve het persoonlijke serviesgoed van keizerin Elisabeth vindt u daar ook het gouden privéservies van Maria Theresia en nog veel meer.

12e vertrek	Kinderkamer
-------------	--------------------

In de zogenaamde kinderkamer hangen portretten van de dochters van Maria Theresia. Het merendeel van haar 11 dochters werd reeds op jonge leeftijd om politieke redenen uitgehuwelijkt. Direct naast de deur links ziet u het portret van Maria Christina, haar lievelingsdochter. Zij was de enige die een huwelijk uit liefde mocht sluiten en wel met Albert van Sachsen-Teschen, de stichter van de Albertina. U kunt ook een blik werpen in een badkamer die in 1917 werd ingericht voor de laatste Habsburgse keizerin Zita.

Aan de andere kant van het vertrek ziet u het ontbijtkabinet. De medaillons aan de muren zijn vervaardigd door Elisabeth Christine, de moeder van Maria Theresia.

14e vertrek	Gele salon
-------------	-------------------

Met de Gele Salon beginnen de appartementen aan de tuinkant van het paleis. Opmerkelijk zijn hier de schilderijen in pastel van Jean-Étienne Liotard uit Genève, die op zeer realistische wijze kinderen van gewone burgers tonen. Deze staan in sterk contrast tot de typische stijve hofportretten van de kinderen van Maria Theresia, die we bijvoorbeeld in het volgende vertrek kunnen zien. Daar bevindt zich ook een portret van Maria Theresia als koningin van Hongarije van de hofschilder Martin van Meytens.

16e vertrek	Spiegelzaal
-------------	--------------------

De spiegelzaal werd onder Maria Theresia gebruikt als zaal voor festiviteiten in huiselijke kring, o.a. voor kleine concerten. Hier speelde in 1762 de 6-jarige Mozart zijn eerste concert in aanwezigheid van de keizerin. Na het concert, schreef aldus de trotse vader, is “Wolferl op de schoot van Hare Majesteit gesprongen en heeft haar omhelsd en uitbundig gezoend.“

vertrekken 17,18 en 19	De Rosa-kamers
------------------------	-----------------------

Dit vertrek, net als de volgende twee, is genoemd naar de kunstenaar Joseph Rosa die de landschappen heeft geschilderd. Het linker, direct naast de deur, toont de Habichtsburg in het Zwitserse Aargau – het stamslot van de Habsburg dynastie. Hier ziet u het portret van keizer Frans I. Stefan. Hij werd in 1745 dankzij het politiek-tactische optreden van zijn echtgenote Maria Theresia in Frankfurt tot keizer van het Heilige Roomse Rijk gekozen en gekroond. Maria Theresia regeerde in de Habsburgse erflanden, terwijl Frans Stefan zich naast zijn keizerlijke verplichtingen vooral wijdde aan de natuurwetenschappen en de financiën. Het schilderij toont hem met voorwerpen en verzamelstukken die zijn interesse voor kunst, geschiedenis en natuurwetenschappen tot uitdrukking brengen.

vertrekken 21 en 22	Grote en Kleine Galerij
---------------------	--------------------------------

De Grote Galerij, het hart van het paleis, werd door de keizerlijke familie benut voor bals, ontvangsten en galadiners. Met een lengte van meer dan 40 meter en een breedte van bijna 10 meter vormde de Grote Galerij de ideale locatie voor feesten aan het hof. Dankzij de spiegels van kristal, de vergulde stucversieringen en de fresco's aan het plafond is de zaal een pronkstuk van het rococo tijdperk. De fresco's, een loflied op het regentschap van Maria Theresia stammen van de Italiaanse schilder Gregorio Guglielmi. In het middelste zitten Frans Stefan en Maria Theresia op hun troon, omringd door personificaties van de deugden van een heerser. Rondom deze centrale groep zijn de kroonlanden met hun allegorieën afgebeeld. De twee grote, vergulde kroonluchters van houtsnijwerk waren elk voorzien van 70 kaarsen, voordat in 1901 in het paleis elektrisch licht werd geïnstalleerd. Sinds het einde van de monarchie wordt de Grote Galerij ook gebruikt voor concerten; in 1961 vond hier de historische ontmoeting plaats tussen de presidenten Kennedy en Chroesjtsjov.

De Kleine Galerij ligt aan de tuinkant van het paleis. Deze diende voor evenementen in huiselijke kring en biedt een heerlijke blik op de tuin en op de Gloriette die nog ten tijde van Maria Theresia werd gebouwd. Sinds de laatste restauratie schittert de Kleine Galerij weer in zijn oorspronkelijke, witte beschildering uit de 19e eeuw.

vertrekken 23 en 24	Rond en Ovaal Chinees Kabinet
---------------------	--------------------------------------

Aan beide uiteinden van de Kleine Galerij bevinden zich Chinese kabinetten: links een ovaal, rechts een rond. Maria Theresa had een grote voorkeur voor kunst uit China en Japan die toentertijd in de mode waren. In de witte lambrisering zijn kostbare Chinese lakpanelen aangebracht. Uit hun vergulde omlijstingen komen kleine consoles naar voren, waarop blauwwit porselein staat. Opmerkelijk is ook de parketvloer met zijn prachtig inlegwerk. Beide kabinetten dienden als speel- en conferentiesalons. In het Ronde Chinese Kabinet vonden de geheime conferenties en besprekingen tussen Maria Theresia en haar staatskanselier Kaunitz plaats.

25e vertrek	Carrouselkamer
-------------	-----------------------

Dit vertrek heeft zijn naam te danken aan het linker van de twee grote schilderijen. Het toont het dames-carrousel dat Maria Theresia in 1743 in de winterrijschool in de Hofburg organiseerde om daarmee de herovering van Praag tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog te vieren. In deze winterrijschool – de huidige Spaanse Rijschool – vinden ook vandaag de dag nog de voorstellingen van de Lipizzaner paarden plaats; onderaan op het schilderij rijdt Maria Theresia op een Lipizzaner voor haar hofdames vooruit. Links ziet u een portret van Karel VI, de vader van de vorstin in een prachtig Spaans gewaad.

26e vertrek	Ceremoniezaal
-------------	----------------------

Hier vonden onder Maria Theresia kleine ceremoniële plechtigheden plaats, naar aanleiding van een doop of een huwelijk. De schilderiencyclus toont de feestelijkheden naar aanleiding van het huwelijk van haar oudste zoon en opvolger Jozef II met de Bourbonse prinses Isabella van Parma. Tussen al deze schilderijen hangt het misschien wel bekendste portret van Maria Theresia. De “eerste dame van Europa” presenteert zich hier in een kostbaar gewaad van Brabants kant. Het grootste schilderij links toont de intocht van Isabella met een gevolg van 98 koetsen, waarbij alle aanwezige gasten – de gehele Europese hoge aristocratie – te herkennen zijn aan hun familiewapens op de koetsen.

Rechts is het banket en het souper in de pronkzalen van de Hofburg te zien, aan de andere kant van de ceremoniezaal de huwelijksinzegening in de Augustijnenkerk alsmede een operaserenade in de Grote Redoutenzaal van de Hofburg. Opmerkelijk is de nauwkeurigheid van de details van de gebouwen, de personen, hun kleding en zelfs het serviesgoed. Op het schilderij links van de toegang tot het volgende vertrek wordt op een bijzonder detail gewezen: het kind dat men daar achter het plexiglas ziet, is de kleine Mozart die eigenlijk helemaal niet bij deze festiviteiten aanwezig was, omdat hij in het jaar van de huwelijksluiting – 1760 – pas 4 jaar oud was en nog in Salzburg woonde. De voltooiing van deze schilderiencyclus duurde enkele jaren en Mozart klom in de tussentijd op tot een musicus die in heel Europa werd gevierd, waarop hij achteraf nog op dit schilderij werd vereeuwigd.

28e vertrek	Blauwe Chinese Salon
-------------	-----------------------------

De Blauwe Chinese Salon werd aan het begin van de 19e eeuw ingericht met de huidige wandbekleding van, met de hand beschilderd, rijstpapier uit de 18e eeuw. U bevindt zich hier in een, historisch gezien, zeer belangrijke zaal: hier vonden de onderhandelingen plaats die ertoe leidden dat op 11 november 1918 de laatste keizer Karel I afstand moest doen van zijn regeringsbevoegdheden. De dag erop werd de republiek uitgeroepen en daarmee kwam een einde aan de regering van de Habsburgers, die meer dan 600 jaar had geduurd. Karel wilde echter niet afdanken en werd uiteindelijk met zijn gezin verbannen. Hij stierf in 1922, pas 35 jaar oud op Madeira; zijn vrouw Zita stierf in 1989 en werd als laatste keizerin van Oostenrijk bijgezet in de keizerlijke crypte in Wenen.

29e vertrek	Vieux-Laque Kamer
-------------	--------------------------

De Vieux-Laque Kamer werd na de plotselinge dood van haar geliefde gemaal Frans Stefan in 1765 door Maria Theresia tot herdenkingskamer verbouwd. Zwarte lakpanelen uit Peking werden in de notenhouten lambrisering aangebracht en voorzien van vergulde omlijstingen. Maria Theresia heeft vanaf dat tijdstip alleen nog maar rouwkleding gedragen. In haar gebedenboek vond men na haar dood een briefje, waarop zij de gelukkige tijd van haar huwelijk tot aan het aantal uren heel nauwkeurig had genoteerd. Let op de portretten die door Maria Theresia speciaal voor deze herdenkingskamer in opdracht werden gegeven. In het midden ziet u Frans I Stefan, geschilderd door Pompeo Batoni. Van dezelfde schilder stamt ook het dubbelportret van Jozef II en zijn broer Leopold, dat in 1769 in Rome tot stand kwam. Jozef staat naast de tafel, waarop een exemplaar van Montesquieu’s “L’esprit des lois“ ligt, een van de belangrijkste werken van de Verlichting dat de beslissingen van de jonge keizer sterk beïnvloedde.

30e vertrek	Napoleonkamer
-------------	----------------------

De Napoleonkamer herinnert aan de keizer der Fransen, die hier – in de voormalige slaapkamer van Maria Theresia – zijn intrek had genomen tijdens de twee bezettingen van Wenen in 1805 en 1809. Door het huwelijk van Napoleon met Marie Louise, dochter van keizer Frans II / I, de kleinzoon van Maria Theresia in het jaar 1810 werd de vrede tussen de beide machthebbers bezegeld. Na de val van Napoleon keerde Marie Louise met haar zoon tijdelijk aan het Weense Hof terug. In het kader van het Weense Congres in 1814/15 viel haar uiteindelijk het hertogdom Parma toe – echter onder de voorwaarde dat haar zoon, de hertog van Reichstadt, in Wenen zou blijven. De kleine “prins Franzl”, zoals hij aan het hof werd genoemd, mocht als zoon van Napoleon op aandringen van de Europese machten geen politieke macht krijgen en moest aan het Weense hof onder de hoede van zijn grootvader geïsoleerd opgroeien. Zoals alle mannelijke Habsburgers leerde hij ook – de traditie van de familie volgend – een burgerlijk ambacht en is hij zodoende op dit schilderij als kleine tuinman afgebeeld; de kuifleeuwerik op het tafeltje was zijn lievelingsdier. De hertog overleed in 1832 op 21-jarige leeftijd aan tuberculose; de buste toont hem op zijn sterfbed.

In het volgende (31e) vertrek, de **Porseleinkamer**, gaan we weer terug naar de tijd van Maria Theresia die dit kleine vertrek als speel- en werkkamer benutte. Blauw en wit geschilderd houtsnijwerk moet porselein voorstellen en bedekt de vier wanden en het plafond. Hierin zijn 213 blauwe tekeningen met Oost-Indische inkt verwerkt, die door Frans Stefan en sommige van zijn kinderen zijn uitgevoerd en zelf zijn gesigneerd. Een van hen, Maria Christina is op een van de portretmedaillons afgebeeld. Zij was de lievelingsdochter van de keizerin en mocht als enige met de man trouwen van wie zij hield – hertog Albert van Sachsen-Teschen.

32e vertrek	Miljoenenkamer
-------------	-----------------------

U staat nu in het kostbaarste vertrek van het paleis, de zogenaamde Miljoenenkamer. Het heeft deze naam te danken aan de lambrisering van zeer zeldzaam rozenhout, waarin Indo-Perzische miniaturen zijn aangebracht. Deze miniaturen laten scènes zien uit het privé- en hofleven van de Mogol-heersers in India in de 16e en 17e eeuw. Ze werden door leden van de keizerlijke familie in stukken gesneden en in een soort collage tot nieuwe composities verwerkt. Aan de weerskanten van het vertrek zijn spiegels van kristal zodanig geplaatst, dat zij de illusie van oneindigheid voorspiegelen.

33e vertrek	Gobelinsalon
-------------	---------------------

Niet alleen de wanden, maar ook de fauteuils zijn versierd met Brusselse wandtapijten uit de 18e eeuw. Die aan de wanden laten markt- en haventaferelen zien, die op de fauteuils de twaalf maanden van het jaar.

De nu volgende **werkkamer van aartshertogin Sophie** (34e vertrek) hoort tot de appartementen van de ouders van Frans Jozef, aartshertog Frans Karel en aartshertogin Sophie die hier in de 19de eeuw woonden. De eierzuchtige moeder Sophie streefde niet alleen energiek en succesvol het doel na, haar zoon op de Habsburgse troon te zetten maar was tevens zijn belangrijkste politieke raadgeefster – tijdgenoten beschreven de aartshertogin als de “enige man aan het Weense Hof”. Zij had met haar schoondochter keizerin Elisabeth wier tante zij eveneens was een zeer gespannen relatie en droeg het hare ertoe bij, waardoor Sisi zich nooit op haar gemak voelde aan het Weense hof. Elisabeth klaagde dikwijls over de voortdurende controle en betutteling door haar schoonmoeder.

35e vertrek	Rode Salon
-------------	-------------------

De portretten in dit vertrek tonen de keizers vanaf het einde van de 18e eeuw: Maria Theresia’s zoon Leopold II die Jozef II opvolgde; naast hem zijn zoon Frans, de laatste keizer van het Heilige Roomse Rijk. In 1806 werd hij als gevolg van de Napoleontische oorlogen gedwongen, dit rijk te ontbinden en het Keizerrijk Oostenrijk uit te roepen. Zo werd uit Frans II, de laatste Rooms-Duitse keizer nu Frans I, de eerste keizer van Oostenrijk. De Habsburgse traditie volgend huwelijkte Frans II/I zijn eerste dochter Marie Louise uit aan Napoleon; zijn tweede, Leopoldine, aan de keizer van Brazilië. Op de schildersezel ziet u een portret van haar. De volgende portretten zijn die van keizer Ferdinand I en zijn echtgenote Maria Anna. Ferdinand was de oudste zoon van Keizer Frans en werd in de volksmond liefdevol “Ferdinand de Goeiige“ genoemd. Hij leed aan epilepsie en was niet in staat om te regeren. De eigenlijke heerser van de Oostenrijkse monarchie in deze periode was de staatskanselier Metternich, ook de “koetsier van Europa” genoemd die met grote bekwaamheid en diplomatie de Europese politiek leidde.

37e vertrek	Rijke Kamer
-------------	--------------------

De “Rijke Kamer” is vernoemd naar het enige overgebleven paradebed van het Weense Hof. Het werd ten tijde van het huwelijk van Maria Theresia vervaardigd en stond oorspronkelijk in haar privévertrekken in de Hofburg. Bij dit pronkbed van rood fluweel met een kostbaar borduurwerk van goud- en zilverdraad horen ook delen van de voormalige wandbekleding met geborduurde, architectonische elementen.

38e vertrek	Werkkamer van Frans Karel
-------------	----------------------------------

Dit vertrek, evenals de aangrenzende salon, werd in de 19e eeuw bewoond door de vader van keizer Frans Jozef, aartshertog Frans Karel. De schilderijen brengen ons weer terug in de tijd van Maria Theresia. Het beroemde familieportret van Martin van Meytens toont keizer Frans Stefan en Maria Theresia, omringd door hun talrijke kinderen. Het keizerlijk paar had 16 kinderen (11 dochters en 5 zonen), waarvan 10 in leven zijn gebleven. Twee later geboren en drie reeds gestorven kinderen staan er niet op. Het behoorde tot de belangrijkste taken van een heersersfamilie om voor zoveel mogelijk erfgenamen te zorgen om het voortbestaan van de dynastie te verzekeren. Tegenover het familieportret ziet u afbeeldingen van die vrouwen die een belangrijke rol hebben gespeeld in het leven van Maria Theresia. Rechts, naast de spiegel, haar moeder Elisabeth Christine; links ervan ziet u een portret van gravin Fuchs, eerst gouvernante en later vertrouwelinge van de vorstin. Als enige niet-Habsburgse liet Maria Theresia haar in de keizerlijke grafkelder onder de Kapucijnenkerk bijzetten als een teken van haar genegenheid.

40e vertrek	Jachtkamer
-------------	-------------------

De Habsburgse heersers waren hartstochtelijke jagers - o.a. de ouders van Maria Theresia, Karel VI. en zijn echtgenote Elisabeth Christine die u hier in jachtkostuum kunt zien. Tussen hen in, een jeugdportret van de gemaal van Maria Theresia, Frans Stefan. Ook Frans Jozef stond bekend om zijn passie voor de jacht: reeds als kind heeft hij in het park van Schönbrunn mussen en duiven geschoten. Een ander schilderij toont op de achtergrond het voormalige barokke jachtslot Schönbrunn, zoals het door Fischer von Erlach was gebouwd.

41e vertrek	Werkkamer van aartshertogin Sophie
-------------	---

U bent hier in het laatste vertrek van uw tour. Hartelijk dank voor uw bezoek en we kijken er naar uit u in de keizerlijke meubelverzameling in het Meubelmuseum Wenen en de keizerlijke appartementen met het Sisimuseum en de Zilverkamer in de Hofburg te mogen begroeten. Nadere inlichtingen omtrent deze musea zijn bij de informatie verkrijgbaar

42e vertrek	Werkkamer van aartshertog Frans Karel
-------------	--

43e vertrek	Plattegrond van de eerste verdieping van het hoofdgebouw
-------------	---

1	Kamer van de lijfwacht
1A	Visgraatkamer
1B	Bureau van de vleugeladjutant
2	Biljartzaal
3	Walnotenhouten Kamer
4	Werkkamer van Frans Jozef I
5	Slaapkamer van Frans Jozef I
6	Westelijk Balkonkabinet
7	Trappenkabinett
8	Toiletkamer
9	Gemeenschappelijke slaapkamer
10	Salon van keizerin Elisabeth
11	„Marie Antoinette“ Kamer
12	Kinderkamer
13	Ontbijtkabinet
14	Gele Salon
15	Balkonkabinet
16	Spiegelzaal
17	Grote Rosa-Kamer
18	Tweede kleine Rosa-Kamer
19	Eerste kleine Rosa-Kamer
20	Lantarenkamer
21	Grote Galerij
22	Kleine Galerij
23	Rond Chinees kabinet
24	Ovaal Chinees kabinet
25	Carrouselkamer
26	Ceremoniezaal
27	Paardenkamer
28	Blauwe Chinese Salon
29	Vieux-Laque Kamer
30	Napoleonkamer
31	Porseleinkamer
32	Miljoenenkamer
33	Gobelinsalon
34	Werkkamer van aartshertogin Sophie
35	Rode Salon
36	Oostelijk Balkonkabinet
37	Rijke Kamer
38	Werkkamer van aartshertog Frans Karel
39	Salon van aartshertog Frans Karel
40	Jachtkamer

44e vertrek	Werkkamer van aartshertog Frans Karel
-------------	--

				
---	---	---	---	---